

Література:

1. Луценко І.О. Підготовка майбутніх вихователів до формування комунікативно-мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку : монографія. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2012. 392 с.
2. Основи педагогічної майстерності : навч.-метод. посібник / упоряд. Н. Мачинська, А. Федорович, Н. Яремчук. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 286 с.
3. Паласевич І. Комунікативна компетентність вихователя дітей дошкільного віку. *Людинознавчі студії* / ред. кол. М. Чепіль (гол. ред.) та ін. Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2017. Вип. 4/36. С. 220 – 229.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-228-9-49>

PROFESSIONAL IMAGE OF A PRIMARY SCHOOL TEACHER

ПРОФЕСІЙНИЙ ІМІДЖ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Przymas N. V.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department of
Theories and Methods of Preschool and
Primary Education
Taras Shevchenko Regional Humanitarian-
Pedagogical Academy of Kremenets
Kremenets, Ternopil region, Ukraine*

Приймає Н. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики
дошкільної та початкової освіти
Кременецька обласна гуманітарно-
педагогічна академія
імені Тараса Шевченка
м. Кременець, Тернопільська область,
Україна*

Medvediuk O. I.

*student III courses of the specialty
«Primary education»
Taras Shevchenko Regional Humanitarian-
Pedagogical Academy of Kremenets
Kremenets, Ternopil region, Ukraine*

Медведюк О. І.

*студентка III курсу спеціальності
«Початкова освіта»
Кременецька обласна
гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка
м. Кременець, Тернопільська область,
Україна*

Професійний імідж вчителя розглядається як символічний образ суб'єкта, що створюється у процесі взаємодії педагога з учасниками педагогічного процесу. Однією зі складових педагогічної майстерності є критичне ставлення до свого професійного іміджу, адже саме від нього залежить як робота вчителя, так і ставлення школярів до нього.

У кожному сторіччі імідж педагога доцільно змінювався. Сьогодні це питання також досить актуальне, з огляду на вимоги нової української школи. Професія «вчитель» – особлива. Саме вчителі – це ті особи, які оточують в навчальному просторі завжди. У професії педагога імідж відіграє вагомую роль, адже вчитель дає приклад учням, а діти дуже часто виокремлюють в іміджі вчителя певні критерії та реалізують їх у собі.

Імідж – це портрет особистості в очах суспільства, а професійний імідж вчителя початкових класів – це портрет педагога в очах учнів.

Професійний імідж вчителя початкових класів – це складний, багатогранний сучасний образ із його зовнішніми та внутрішніми цінностями, певними індивідуально-психологічними ознаками, комунікативними можливостями та відкритістю до співрозмовника, вміння нестандартно мислити.

Л. Г. Попова зазначає: «Професійний імідж педагога з одного боку, має загальні риси, які притаманні тій чи іншій соціально-професійній групі, до якої він належить. З іншого боку, у процесі спілкування з різними соціально-віковими групами вчитель початкових класів виявляє свої індивідуальні якості, що не входять до набору стереотипних якостей професії. І, навпаки, в кожному педагогові виявляються не тільки індивідуальні риси, що характерні для спілкування в певній соціальній групі, але й загальні, які формуються в процесі виконання професійної діяльності» [5, с. 43].

До іміджу вчителя також слід віднести такі фактори: зовнішній (зачіска, стиль вбрання, манери, витонченість, смак), внутрішній (психолого-моральний світ) та комунікативний (стиль спілкування, мова, жести, міміка).

Професійний імідж вчителя взаємопов'язаний із саморозвитком, адже, саме він дає змогу вчителю вдосконалюватися та реалізовуватися в житті. Саморозвиток певною мірою впливає і на сам процес праці вчителя, адже він може самостійно розробляти певні матеріали (наочні, дидактичні та практичні) писати власні конспекти, вдосконалювати зміст та структуру занять, а також має змогу внести деякі корективи саме до навчальної програми.

Відомі педагоги В. О. Сухомлинський, В. В. Радул, О. Я. Савченко наголошують у своїх працях на значному взаємозв'язку між вчителем та учнями саме через професійний імідж.

В. О. Сухомлинський зазначає: «Стала тривіальною істина, що вплив особистості вчителя на вихованця ні з чим не можна порівняти і нічим не можна замінити, але ті, хто повторює цю істину, рідко розуміють, що особистість вчителя розкривається перед учнями в єдності слова і

поведінки. Учитель у слові виявляє себе, свою культуру, свою моральність, своє ставлення до вихованця» [9, с. 321].

Саме педагог відіграє дуже важливу роль в навчальному просторі. Адже, він закладає в учнів ті знання та вміння, які закарбовуються на довгий проміжок часу. Тому слід вважати, що педагог це є авторитетна особа для учнів, яку вони під час певних дій зуміють копіювати.

В. В. Радул запевняє, що ефективна взаємодія між вчителем та учнем залежить від рівня соціальної зрілості вчителя, професіоналізму та педагогічної культури. Важливою умовою педагогічної культури вчителя є його вміння бути творцем спілкування. Від його вміння вступати, вести, продовжувати, припиняти спілкування з різними групами учнів, колег, батьків, інших людей насамперед залежить успішне розв'язання педагогічних завдань. Учитель, який не володіє педагогічною культурою у спілкуванні, не в змозі ефективно себе подати, вигідно підкреслити свої переваги, зрозуміло й дохідливо пояснити, уважно вислухати, дати необхідну пораду. На думку науковця, педагогічна культура – це результат не лише особистих якостей, знань, умінь, навичок, зовнішньої презентабельності, але й операційних засобів реалізації взаємостосунків учителя, досягнення бажаних результатів [6].

До критеріїв, які забезпечують успішність професійної діяльності сучасного вчителя, відносять професійний імідж, як комплексну характеристику, що інтегрує в собі особистісні та професійні якості особистості, яка обрала дану професію. Тому, саме імідж дозволяє педагогові не тільки удосконалювати професійну діяльність, але й бути інструментом педагогічного впливу на учнів під час навчального процесу.

Сучасний академік О. Я. Савченко вважає, що саме вчитель початкових класів відіграє важливу роль у навчальному процесі: «Особистісні якості педагога надають процесу навчання ціннісно значущу спрямованість і своєрідність впливу через індивідуальну культуру спілкування, поведінку, почуття тощо... Гуманний педагог, прилучаючи дітей до знань, одночасно передає їм свій характер, постає перед ними як зразок людяності» [8, с.91].

Особливої значущості набуває імідж учителя саме в освітньому просторі. Учні початкових класів у всьому прагнуть до наслідування, їм необхідно мати перед собою прекрасний зразок. Від того, як школяр сприймає вчителя, який вплив той справляє на нього своєю особистістю, залежить ставлення дитини до школи і до навчання.

Отже, доцільно вважати, що саме професійний імідж вчителя початкових класів є так званним інструментом як виховного, так і

освітнього впливу на взаємодію вчителя та учнів. Саме учні початкових класів виокремлюють певні для них критерії, які є в іміджі вчителя, що слугує заохоченням до виявлення в ньому окремих індивідуальних якостей. Також слід зазначити, що професійний імідж педагога важливий компонент освітнього простору, який був і буде повсякчас.

Література:

1. Болсун С. Модель ідеального вчителя. *Рідна школа*. 1999. № 2. С. 55–58.
2. Глузман Н. Творче використання педагогічної спадщини в професійній підготовці вчителя. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 123. С. 24–28.
3. Зязюн І. *Педагогічна майстерність*. К., Вища школа, 1997. 52 с.
4. Калюжний А. Використання психотехнік у формуванні іміджу вчителя. *Журнал прикладної психології*. № 6. 2005. С. 45–48.
5. Попова Л. Про питання щодо іміджу сучасного вчителя. *Зауч початкової школи*. 2003. № 3. С. 83–86.
6. Радул В. Соціальна педагогічна зрілість. Спеціальний курс: *Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Кіровоград: Поліграфічно-видавничий центр ТОВ «Імекс ЛТД». 2002. 248 с.
7. Размолодчикова І. Імідж вчителя початкових класів як складова його успіху. *Актуальні питання дошкільної та початкової ланок освіти*: зб. науков. праць. Ред. кол. І. Шимко та ін. Вип. 3. – Кривий Ріг: КДПУ, 2010. С. 277–282.
8. Савченко О. *Виховний потенціал початкової освіти*. – К.: СПД «Цудзинович Т.І.». 2007. 204 с.
9. Сухомлинський В.О. Слово вчителя в моральному вихованні. *Вибрані твори*: в 5-ти т. Т. 5. К.: Рад. школа, 1977. С. 321–330.